

Сдружение, вписано в РЮЛНЦ
на Р България
ЕИК 176964109
Седалище и адрес на управление:
гр. Варна, ул. Охрид N 24-26, ет.1
office@blsaceu.eu

Asociație înregistrată în Registrul
persoanelor juridice fara scop patrimonial
al R Bulgaria, CUI 176964109
Sediu și adresă de conducere:
Mun. Varna, str. Ohrid N 24-26, etaj 1
office@blsaceu.eu

ПРОТОКОЛ ОТ СРЕЩАТА – 21 февруари 2025 г.

РАБОТНА ГРУПА 3: *Риболов на двучерупчести мекотели; забрана на улова на бели миди по време на размножителния период и опазване на запасите*

На 21 февруари 2025 г. се проведе среща на Работна група 3 към Консултативния съвет за Черно море, с тема: „Риболов на двучерупчести мекотели; забрана на улова на бели миди по време на размножителния период и опазване на запасите“.

Срещата се проведе в хибриден формат – с физическо присъствие в Констанца и онлайн чрез платформата Zoom. В нея участваха членове на BLSAC, както и представители на органи и администрации от двете страни, сред които:

д-р Димитър Димитров – директор на Дирекцията за опазване на околната среда на България, г-н Стоян Котов – директор на Дирекция „Рибарство и аквакултури“ на България, г-жа Михаела Велинова – представител на Дирекцията по Общата политика в областта на рибарството и аквакултурите на България, г-жа Димитрина Чакърова – представител на Изпълнителната агенция по рибарство и аквакултури (ИАРА) – България, г-н Константин Петров – представител на Генералната комисия по рибарство за Средиземно море (GFCM), г-н Саввас Кафурис – представител на ГД MARE.

Срещата бе открита от г-н Йордан Господинов, председател на BLSAC.

Д-р Йордан ГОСПОДИНОВ представи на участниците темата на Работна група 3 – „Риболов на двучерупчести мекотели; забрана на улова на бели миди по време на размножителния период и опазване на запасите“.

Той подчерта, че това е тема от сериозен интерес за много от участниците в срещата, като се има предвид, че в България съществува традиция в събирането на двучерупчести, и по-специално на бели миди от вида *Donax trunculus*. За компетентните органи този вид не представлява основен интерес в контекста на Черно море, тъй като не е включен в

програмите за наблюдение на GFCM или ГД MARE. Вследствие на това, към момента няма конкретни ограничения по отношение на улова на този вид.

Д-р Господинов уточни, че през последните години се наблюдава засилване на събирането на двучерупчести от естествената фауна, като подчерта, че разглежданата тема не се отнася до морското аквакултурно производство, а до добива на бели миди директно от естественото им местообитание.

В Черно море се срещат четири вида бели миди, но само *Donax trunculus* има търговско значение в България.

Д-р Господинов обяви, че в залата присъстват представители на сектора, който използва този вид, проявявайки ясен интерес към ефективното опазване на ресурса с цел осигуряване на устойчивост на дейността и дългосрочна подкрепа за този икономически отрасъл. Той посочи, че това може да се счита за добър пример за практика – инициатива, идваща директно от представители на бизнеса, които настояват за прилагане на мерки за опазване още преди да се наложи намеса от страна на компетентните органи. По-конкретно, представители на сектора подкрепят въвеждането на регулации, които да позволят възстановяване на запасите и съгласуване на улова с естествения цикъл на развитие на вида.

Председателят на BISAC подчерта, че през последните години се наблюдава намаляване на запасите, което е довело съответно до понижаване на равнището на експлоатация. В този контекст Министерството на земеделието на България организира Консултативен съвет, като една от темите, разгледани по време на срещата, беше именно проблемът с улова на бели миди.

През последните години повече от 10 научни позиции са били представени от изследователи от различни институти, всички препоръчващи забрана за събиране на бели миди през размножителния сезон (пролет–лято), с различна продължителност на забраната – варираща от 2–3 месеца до 6 месеца. Всяка година Министерството на земеделието и директорът на Изпълнителната агенция по рибарство и аквакултури (ИАРА) в България са издавали заповед за забрана на улова за период от 2 или 3 месеца, с изключение на 2022 г.

Д-р Господинов подчерта, че, предвид разширеното представителство на BISAC през последните години, настоящият момент е подходящ за повдигане на тази тема пред националните власти, както и пред DG MARE. Най-важният елемент, който следва да бъде отбелязан, е че представителите на частния сектор подкрепят опазването на тези запаси, като техните цели включват и социалния аспект – защитата на работните места и запазването на традиционния риболов.

Постигането на тази цел може да бъде подпомогнато чрез изготвяне на препоръка, която да отразява позициите, изразени от научната общност, в сътрудничество с компетентните органи в тази област – съответно ANPA Румъния и ИАРА България.

Д-р Господинов подчерта, че желае тази препоръка да бъде полезна за всички заинтересовани страни, и даде думата на г-н Вангелов, представител на Асоциация „Черноморска мида“.

Г-н ВАНГЕЛОВ представи накратко дейността на асоциацията, която представлява, като посочи, че нейните членове се занимават основно със събиране на бели миди, но не само. Той подчерта, че е изключително важно запасите от бели миди *Donax trunculus* в Черно море да бъдат съхранени и потвърди готовността на асоциацията да допринесе за прилагането на устойчив риболов в Черно море. В тази връзка г-н Вангелов счита, че е абсолютно необходимо забраната за събиране на бели миди да се налага ежегодно, тъй като през последните години са били издавани заповеди за забрана, но е имало и години, в които подобни мерки не са били приети.

Той направи кратък преглед на ситуацията през последните години, както следва: Икономическата дейност, свързана с улова на бели миди от вида *Donax trunculus*, е започнала през 2015 г., когато е стартирала и тяхната търговия на пазара; за този период не е съществувал план за управление на този ресурс, нито мерки за опазване на запасите.

- През 2015 г. дейността започва с улов от 124 тона;
- През 2016 г. уловът нараства до 585 тона;
- През 2017 г. достига връх от над 800 тона;
- През 2018 г. количеството намалява до 600 тона;
- През 2019 г. уловът спада до 514 тона, а в периода от 22 май до 22 юни е въведена временна забрана за улов на бели миди;
- През 2020 г. уловите се запазват на подобно ниво – около 462 тона. Вследствие на това е въведена разширена забрана: от 15 май до 15 август, но тя е изменена със заповед на 20 юли, което води до увеличаване на уловите до 700 тона;
- През 2021 г. няма ясно формулирана забрана, а количеството отново спада – до 325 тона;
- През 2022 г. е наложена забрана в периода от 15 април до 15 май, но уловът продължава да намалява;
- През 2023 г. е отчетено най-ниското равнище на улова: само 153 тона. През тази година не е била наложена забрана;
- За 2024 г. все още няма налични окончателни данни, но според предварителна информация уловът се оценява на около 220 тона. За тази година е въведена забрана и в момента се очакват резултатите от мярката.

Г-н Вангелов подчерта, че тази статистика ясно показва тенденция към намаляване на ресурса и счита, че тези данни могат да бъдат сериозен аргумент за изготвяне на препоръка до Министерството на земеделието за въвеждане на годишна забрана за улов на бели миди по време на размножителния сезон.

Д-р Йордан ГОСПОДИНОВ също така подчерта, че въпреки че ГД MARE не наблюдава популацията на *Donax trunculus*, позицията на частния сектор е ясна: опазването на този вид е необходимо за гарантиране на устойчивостта на крайбрежния риболов.

Предложението за препоръка, представено от председателя на BISAC, се основава именно на инициативата на представители на бизнеса и е подкрепено от данни и заключения, предоставени от научната общност. Основната цел е да се подпомогнат властите в процеса на изготвяне на решения и заповеди, насочени към опазване на този ресурс.

Д-р Господинов повдигна и въпроса, че в България значителен брой риболовни кораби се занимават интензивно със събиране на двучерупчести мекотели. Белите миди (*Donax trunculus*) вече са третият по икономическа значимост вид в страната по отношение на износа, след рапаните и цацата. Вследствие на този нараснал интерес и развитието на сектора, в България вече функционират пет специализирани звена, оборудвани със съвременна техника за пречистване на двучерупчести мекотели.

След това д-р ГОСПОДИНОВ поиска становището на представителя на ИАРА България – г-жа Димитрина ЧАКЪРОВА.

Г-жа Димитрина ЧАКЪРОВА представи накратко позицията на Министерството на земеделието и храните, което следи с голям интерес развитието на запасите от бяла мида, като в тази връзка са били организирани редица срещи с представители на сектора. Институцията счита, че опасенията, изразени от индустрията, са основателни и че е необходимо приемането на ограничителни мерки. В този контекст вече са въведени редица законодателни разпоредби, насочени към опазването на този ресурс.

Като се има предвид, че този вид се среща в зони с дълбочина между 0 и 15 метра, г-жа ЧАКЪРОВА посочи, че е била целенасочено проследена и защитата на съответните местообитания, тъй като те са важни не само за бялата мида, но и за други морски видове. Съответно, опазването на белите миди е от съществено значение не само поради тяхната търговска стойност, но и защото те представляват важен елемент от морската хранителна верига.

Г-жа ЧАКЪРОВА подчерта, че Министерството на земеделието в България следи развитието на уловите от 2015 г. насам и е констатирало значителен ръст на търговския интерес през последните години. В този контекст, и предвид екологичната специфика на Черно море, тя изрази подкрепата си за прилагането на ограничителни мерки, които да допринесат за устойчивото съхранение на този вид. Според официални данни, около 300 риболовни плавателни съда участват в събирането на бели миди.

Каталин БАЛАБАН отбеляза, че в Румъния други видове се считат за търговски значими, но *Donax trunculus* не е сред тях, и същевременно поиска информация относно методите, използвани за събиране на тези двучерупчести мекотели.

Й. ГОСПОДИНОВ потвърди, че това е друга тема, която секторът желае да постави на вниманието на националните власти. В България законодателството относно методите за събиране на миди е изключително рестриктивно. Докато в Румъния са разрешени методи като ръчна драга и хидродрага, в България е разрешено единствено ръчното събиране. Това ограничение се счита за законодателен недостатък, като не са взети предвид добрите практики от други региони, като Адриатическо или Средиземно море.

Настоящата регулация се основава на тълкуване, което допуска само използването на инструмент, прикрепен директно към плавателния съд, като се изключват други технически решения, вече прилагани на местно ниво. Въпреки че са били направени предложения за използване на алтернативни средства, властите твърдят, че действащото законодателство не ги позволява.

Председателят на BISAC посочва, че се обмисля предложение за въвеждане на средства за събиране, които да позволят извличането на бялата мида, без да се засягат други видове – технически приложимо решение, което вече съществува и се използва в други региони. Тази инициатива ще бъде подкрепена и чрез диалог с парламента, тъй като промяната на тези процедури изисква решения на законодателно ниво. В тази връзка ще е необходимо изготвянето на подкрепящ документ, който да предостави необходимия контекст и аргументация за разбирането и подкрепата на тези мерки.

По отношение на черната мида (*Mytilus galloprovincialis*), отчетените улови в България възлизат на приблизително 2000–3000 тона годишно. За разлика от това, в случая с бялата мида (*Donax trunculus*), ситуацията е по-малко ясна. Всъщност, Институтът по рибни ресурси в България наскоро предложи актуализиране на научното наименование, използвано за бялата мида, с цел да се избегне объркването, породено от използването на общия термин „мида“.

В момента в България, когато риболовен съд събира бяла мида, уловът трябва да бъде вписан в бордовия дневник с трибуквения код COS, който се отнася по общ начин за „бели миди“. Липсва отделен код за *Donax trunculus*, което ограничава специфичното наблюдение на този вид.

Г-н Константин ПЕТРОВ подчертава, че и Генералната комисия по рибарство за Средиземно море (GFCM) следи с голям интерес тези срещи, тъй като е от съществено значение за GFCM да разбере как се развиват нещата в региона на Черно море и Средиземно море по отношение на опазването на морските ресурси.

Той потвърждава, че към момента бялата мида не е включена в списъка на осемте икономически значими вида, които официално се наблюдават в България. Като се има предвид, че дейността по събиране на бяла мида е тясно свързана със запазването на работните места в рибарството и предвид факта, че GFCM обръща внимание на социалните и

икономически аспекти, произтичащи от дребномащабния риболов, г-н ПЕТРОВ счита, че тази дейност може да играе важна роля в осигуряването на икономическа устойчивост в региона.

Също така г-н ПЕТРОВ отбелязва, че в рамките на Плана за действие за Черноморския регион, Стратегията до 2030 г. включва мерки, свързани с устойчивостта на дребномащабния риболов, в това число и събирането на бели миди – инициативата на GFCM за Черно море – BlackSea4Fish.

В заключение директорът на GFCM подчертава значението на Консултативните съвети, които активно участват в управлението на дребномащабния риболов, като изтъква необходимостта гласът на рибарите да бъде чул. Освен това той изразява подкрепа за всякакви препоръки, които BISAC може да формулира по тази тема или по свързани въпроси.

Д-р Йордан ГОСПОДИНОВ продължава срещата, представяйки серия от препоръки, изпратени от директора на Института по рибни ресурси във Варна, като отбелязва, че в списъка с технически мерки се съдържат някои интересни и полезни елементи.

Една от мерките е насочена към идентифициране и ясно очертаване на зоните за събиране и на тези, подлежащи на забрана. Въпреки че е трудно да се изготви цялостен план за управление, се счита, че могат да бъдат включени предложения, които да позволят използването на средства, защитаващи естествените хабитати на вида *Donax trunculus*, както и на други видове, свързани с тази екосистема.

Предложено е също така да се включат в законодателството относно рибарството и аквакултурите и други видове миди освен *Mya arenaria*, както и да се актуализира списъкът на видовете с търговска стойност.

Освен това, определението за метода на ръчно събиране (чрез водолази) следва да бъде допълнено с изрично позоваване на инструментите, разрешени от европейския регламент, с цел да се избегнат ограничителни тълкувания.

Предлага се също въвеждането на ежегоден забранителен период по време на размножителния сезон (пролет–лято), с гъвкава начална дата, в зависимост от местните условия – особено температурата на водата. Предложението не следва да противоречи на съществуващите разпоредби относно зоните Natura 2000, където правната рамка вече е ясно установена.

Друго важно предложение се отнася до ограничаването на количествата, събирани от любителски рибари. Въпреки че те твърдят, че дейността им е епизодична и локализирана, данните от терен показват, че събираните обеми са по-големи от декларираните.

Към тези предложения може да се добави и прилагането на технически мерки, определени ежегодно след консултации между администрацията и икономическите оператори, с цел адаптиране на правилата към реалната ситуация на терен.

Г-жа Михаела ВЕЛИНОВА, представител на Дирекцията по Общата политика в областта на рибарството и аквакултурите, благодари за възможността да участва в тази дискусия, както и за ценните данни, които бяха представени, и отбелязва, че част от предложенията, формулирани от директора на Института по рибни ресурси, вече са били обсъдени в рамките на Консултативния съвет към Министерството на земеделието.

Тя подчертава, че въпреки че през 2018 г. частният сектор смяташе, че такива мерки не са необходими, е обнадеждаващо да се наблюдава промяна в перспективата, като в настоящия момент дори представители на сектора подкрепят приемането на мерки за опазване. Министерството на земеделието никога не е спирало да работи по тази тема и обмисля предложение за изменение на законодателството, базирайки се на данните, представени от Института по рибни ресурси. В допълнение, г-жа ВЕЛИНОВА отбелязва, че подходът на министерството ще остане гъвкав, с редовни консултации, организирани всяка година.

Г-жа ВЕЛИНОВА отправя въпрос към колегите от Румъния относно инструментите за събиране, по-специално използването на хидродраги. Тези уреди се споменават в Регламента само в контекста на Средиземно море. Нейният въпрос е: считат ли се плавателните съдове, които използват хидродраги в Румъния, за част от дребномащабния риболов?

Г-н Сидор-Драгош БУХАЙ, представител на Асоциация „Ro Pescador“, отговаря, че в Румъния се използват два типа инструменти за събиране на миди. От една страна, има големи хидродраги, използвани от големи кораби, а от друга – по-малки, ръчни уреди, които попадат в категорията на дребномащабния риболов. Един от традиционните уреди, използвани, е „хидрогребло“, устройство, задвижвано ръчно или механично, предназначено за събиране на двучерупчести мекотели от морското дъно. То се използва от стационарни лодки и не включва влачене (тралене).

Всички тези уреди са били одобрени чрез Министерска наредба, на базата на научни изследвания.

Г-н БУХАЙ уточнява, че първоначално е било одобрено използването на големи хидравлични драги, а впоследствие са били разрешени четири типа малки, хидравлично задвижвани уреди, адаптирани за риболов от малки лодки.

Г-н Каталин БАЛАБАН отправя въпрос към представителя на Националния институт за морски изследвания и развитие (INCDM) – Румъния, с молба за информация относно съществуването на изследване за ресурса на *Donax trunculus* в румънските води.

Д-р Виктор НИЦЪ отговаря, че не е изготвено специално проучване, посветено на вида *Donax trunculus*, но със сигурност може да се заяви, че това не е вид с търговско значение в Румъния. Напротив, той е вид с природозащитна стойност, който изисква опазване. Той добавя, че в резервата Ефорие Норд – Ефорие Суд, който е защитена природна територия, *Donax trunculus* е един от видовете, за които са установени цели за опазване. Популацията на този вид е относително малка, а присъствието му в тази зона е в основата на обявяването ѝ за защитена. Поради това опазването на тези природозащитни стойности е от съществено значение.

Що се отнася до *Mya arenaria*, този вид е присъствал в голяма популация в района Мамаия – Наводар, което е позволявало търговска експлоатация. През последните десетилетия обаче видът е бил до голяма степен заменен от *Anadara inaequalvis* – инвазивен вид, който значително се е разпространил в крайбрежните екосистеми на Черно море.

В продължение на работната сесия д-р **Димитър ДИМИТРОВ**, представител на Дирекцията за опазване на околната среда в България, изнася презентация, посветена на Националния план за действие за прилагане на Регламент за изпълнение (ЕС) 2019/627 на Европейската комисия относно живи двучерупчести мекотели. Той обяснява, че в основата на разработването на Националния план за действие за прилагане на Регламент за изпълнение (ЕС) 2019/627 относно живи двучерупчести мекотели стоят множество съображения, като най-важното от тях е одитът, извършен от Генерална дирекция „Здраве и безопасност на храните“ (DG SANTE) в България в периода 24 април – 5 май 2023 г. (документ 7740/2023), който е оценил системата за контрол, приложима към живи двучерупчести мекотели.

В резултат на този одит, със Заповед № RD09-1101 от 20 октомври 2023 г., министърът на земеделието и храните разпорежда създаването на междуведомствена работна група за изготвяне на Националния план за действие. Тази работна група обединява представители на няколко компетентни институции, включително Министерството на земеделието и храните, Министерството на околната среда и водите, Българската агенция по безопасност на храните, Центъра за оценка на риска по хранителната верига, Изпълнителната агенция по рибарство и аквакултури, Басейнова дирекция „Черноморски район“, Изпълнителна агенция „Морска администрация“, Института по рибни ресурси (към Селскостопанската академия), Института по океанология и Института по биоразнообразие и екосистемни изследвания (и двата към Българската академия на науките). След одобрението на Плана за действие, тази работна група е трансформирана в група за мониторинг, координация и подкрепа за изпълнението на предвидените в Плана дейности. Основен елемент, който е подпомогнал процеса на изготвяне, е организирането на програма за обучение в рамките на европейската инициатива „По-добро обучение за по-безопасна храна“ (EU SPS – BTSF), проведена в София в периода 29 януари – 2 февруари 2024 г., с тема „Двучерупчести мекотели“.

Планът за действие е одобрен със Заповед № RD09-1091 от 16 октомври 2024 г. на министъра на земеделието и храните. Документът може да бъде консултиран на официалния уебсайт на министерството: (<https://www.mzh.government.bg/bg/politiki-i-programi/politiki-i-strategii/politiki-po-agrohranitelnata-veriga/>)

Сред основните дейности, предвидени в Плана, са:

- преглед на европейското и националното законодателство, приложимо към сектора на живите двучерупчести мекотели;
- разработване на национална законодателна рамка, която да позволи прилагането на Регламент (ЕС) 2019/627;
- определяне на зони за производство и презаселване;
- първоначална класификация на тези зони съгласно членове 52–55 от Регламента;
- извършване на санитарни проучвания в съответствие с член 56;
- създаване на програма за мониторинг и периодичен надзор на класифицираните зони и зоните за преместване, в съответствие с членове 57–59 и 61 от Регламента.

Определянето на зоните за производство и преместване е извършено въз основа на Заповед № RD09-1169 от 12 ноември 2024 г., издадена от министъра на земеделието и храните, съгласно член 52, параграф (1) от Регламент (ЕС) 2019/627. Заповедта определя местоположението и границите на съответните зони въз основа на два важни стратегически документа:

– План за управление на водосбора в района на Черно море за периода 2022–2027 г. (Приложение 3.4.1.3) и

– План за морско пространствено планиране на Република България 2021–2035 г. (Част 6, точка 6.3, Приложение – Том 13, Карта 3/02).

Тези документи ясно определят зоните, предназначени за производство, преместване и аквакултури, и са от съществено значение за хармонизирането на законодателството относно морското пространствено планиране с това, свързано с производството на двучерупчести мекотели. Това хармонизиране подпомага междуинституционалното сътрудничество при прилагането на Плана.

Д-р Димитър ДИМИТРОВ подчертава, че в настоящия етап усилията са насочени към осигуряване на съгласуваност и съпоставимост между регистрите, управлявани от Българската агенция по безопасност на храните, Изпълнителната агенция по рибарство и аквакултури и Басейновата дирекция за Черноморския регион. Целта е въвеждане на унифицирани и ясно дефинирани наименования и кодове, които да улеснят работата на всички ангажирани институции.

Разрешаването на използването на тези зони е отговорност на Басейновата дирекция за Черноморския регион, докато Агенцията по рибарство определя допустимите количества за риболов и събиране. От своя страна, Българската агенция по безопасност на храните има правомощия, свързани с класификацията на зоните и мониторинга на качеството и рисковете за общественото здраве, съгласно членове 52–55 от европейския регламент.

Д-р ДИМИТРОВ заключава, че през следващия период дейностите ще се съсредоточат върху оценката на популациите, вземането на проби, определянето на показатели и критерии, необходими за оценка на санитарната безопасност и степента на замърсяване. Въз основа на тези данни, съчетани с извършените проучвания и изследвания, ще може да бъде извършена първоначалната класификация на водите и зоните, предназначени за производство и преместване на живи двучерупчести мекотели.

Д-р Йордан ГОСПОДИНОВ благодари на д-р ДИМИТРОВ за представянето, както и на всички присъстващи на срещата. Той признава, че процедурата по класифициране на зоните за производство и преместване на живи двучерупчести мекотели представлява все още нерешен въпрос и изразява надежда, че в близко бъдеще ще бъде намерено възможно най-бързо решение. По отношение на риболовния сектор, той приветства намесата на Министерството и се ангажира да предостави, ако бъде полезно и необходимо, наличните данни по темата.

Тъй като не бяха повдигнати допълнителни въпроси, заседанието беше закрито, а настоящият протокол беше изготвен съответно от г-жа Джентилия Балабан.

Председател на BISAC: г-н Йордан ГОСПОДИНОВ